

Остаци цркве Ваведења Богородице у селу Пећани код Суве Реке

МИЛАН ИВАНОВИЋ

Село Пећане, сада насељено само албанским живљем, налази се на граници бреговитог Призренског подгора и делимично равне и плодне Подрине. Удаљено је око 3 km на север од Суве Реке.

Назив села дошао је од прасловенске речи *пектъ* и *пештъ* која је позната не само у свим словенским језицима, него и у старом балто словенском, па и у мађарском и румунском језику. Реч има двојако значење: *пећ* — »*fofnus*« са свим изведеницама (пећи, печење, опека...) и *пећина* — *Die Höhle* (пешт, пештера или у топонимима: Пећ, Пећани, Пећинци, Пештер у Санџаку, Пештера у Тиквешу, Пешта у Мађарској, Пештињград — пећина над Котором.. .) Наш познати етимолог Петар Скок каже: „Са културноисторијског гледишта важан је развитак *fofnus* пећина. То се може тумачити тиме да се печење у прасловенско доба обављало при ватри у пећинама”.¹ И заиста, на стотинак метара изнад села постоји природна пећина површине од 150—180 m³. На њеним стенама се местимично виде остаци малтера што указује и на могућност да је пећина раније била монашка испосница (сл. 13). У нашој земљи топоним Пећани постоји још у општини Титова Кореница у Лици и у београдској општини Чукарица између села Остружница и Велика Моштаница.²

Најстарији познати помен Пећана сачуван је у повељи цара Душана изdatoј 1348. године манастиру Св. Арханђела код Призрена.³ У повељи се одређују међе између Пећана и јужног суседног Храштана (данас сеоце Раштане, 2 km западно од Суве Реке на путу за Призрен): „од Студенца Воинега уз Дел, из Дела низ брдо на реку у горње чело Крачуништа. И од Семетишта међа на Утолов лаз, на Обрадов дол, међу Голуша и от туду по Делу како се ками ваља до међе запл'жанске". И данас се на терену описаном у повељи и на конфигурацији земљишта могу јасно пратити ове међе без обзира што су неки називи, као Голуша и Крачуниште, нестали, а Запл'жане преобраћено у Слапужане. Семетиште, Речани и многа друга у повељи поменута насеља су сачувала неизмењено име и до данас. Утолов лаз из повеље биће да је садашњи Русолаз или Лази рушит, на албанском језику, који је делимично поарбанашен док су сви остали називи задржали своје словенско обележје (сл. 2). Други старији помен Пећана, мада веома неситуран, можда би се могао везати за ово призренско

село. Наиме, у ризници Цетињског манастира чува се Апостол пећанске цркве српске редакције из друге половине XVI века.⁴ У Апостољу стоји запис:

Си Апостолх нарѣчи прота Радивон пећанскои цркви
да слоужни
То да пазни Секулх ага.

Не зна се како је овај *Апостол*, могућег порекла из призренских Пећана, доспео на Цетиње, али је занимљиво да се у запису поред проте Радивоја помиње и Секул ага, свакако неки имућнији или угледнији житељ који је уместо старијег средњовековног титулисања „господин" или „кир" ословљен турцизмом истог значења: „ага".

У *Поменуку* манастира Св. Тројице Русинице у селу Муштутишту код Суве Реке, који се водио од 1465. године до краја XVIII или половине XIX века када је манастир запустео, а *Поменик* пренет у суседни манастир Св. Марка Коришког где је био до 1836. године када је опет враћен у обновљени манастир Св. Тројице, помиње се неки „Радивои раб божји", потурица из Пећана као дародавац.⁵ Питање је да ли овај „раб божји Радивои" има неке везе с оним из записа на пећанском *Апостољу* из Цетињског манастира.

Иван Степанович Јастребов, руски историчар и конзул у Призрену, обилазећи ове крајеве половином прошлог века забележио је у Пећанима 48 муслиманских и један православни српски дом, а у Раштанима (по повељи — Храштанима) седам муслиманских и два српска дома.⁶ Спиридон Гопчевић, писац и

¹ P. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika* II, Zagreb 1972, 628—629; F. Miklosich, *Etymologisch.es Wörterbuch der slavischen Sprachen*, Wien 1886, reprint izdanje Amsterdam 1970, 234—235.

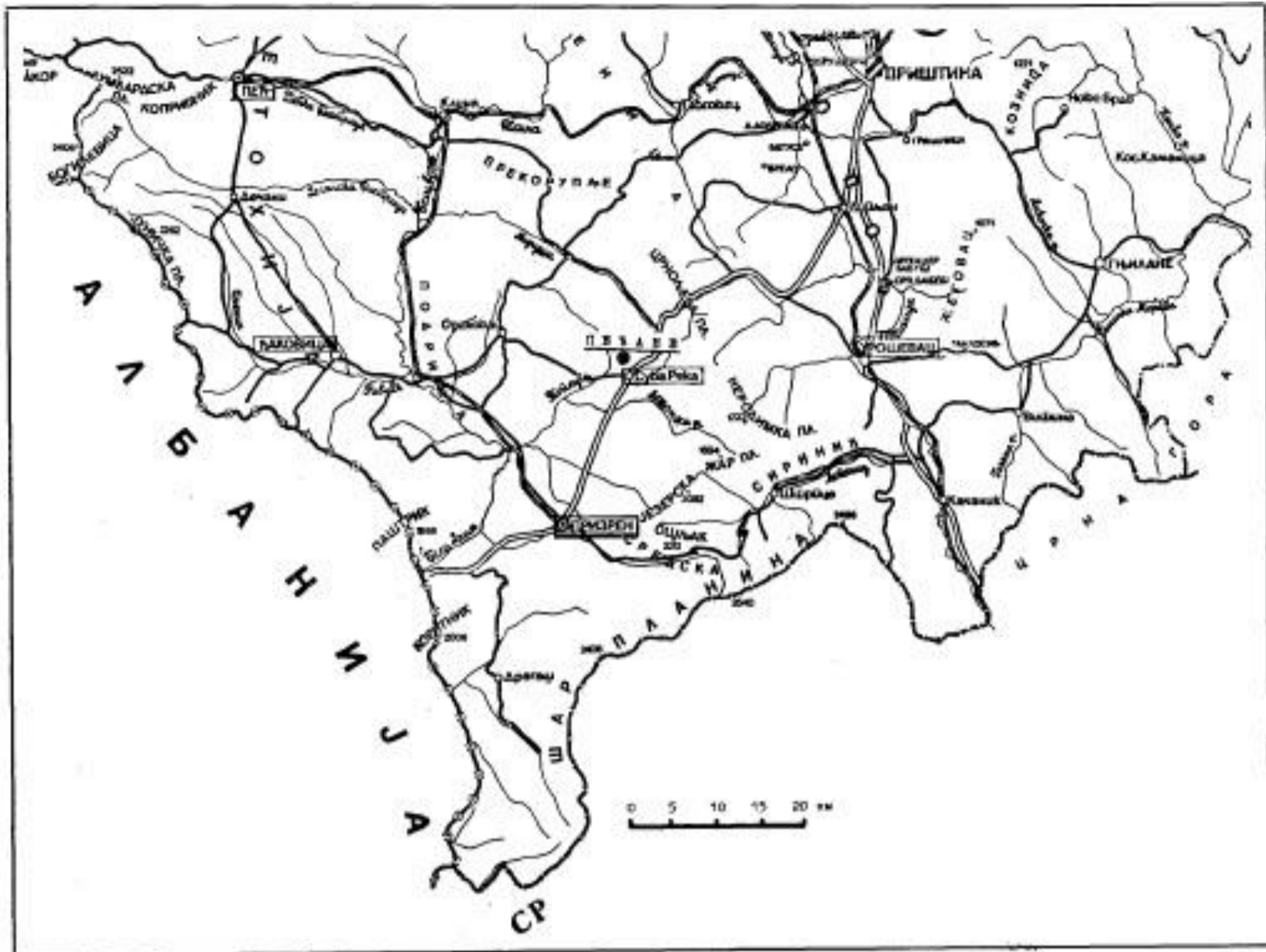
² *Абецедни списак насеља у СФРЈ*, Београд 1981, 355; Б. Вујовић, *Цркве брвнаре у околини Београда*, Годишњак града Београда XIX, 1972, 89.

³ Ј. Шафарик, *Хрисовуља цара Стефана Душана*, Гласник Друштва србске словесности XV, 1862, 277.

⁴ Д. Богдановић, *Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI—XVII век)*, Београд 1982, 23; Д. Вуксан, *Рукописи Цетињског манастира*, Зборник за историју Јужне Србије и суседних области I, Скопје 1936, 197; Б. Михаиловић, *Цетињски манастир*, 1974, 44/56; V. Mošin, *ćirilski rukopisi Cetinjskog manastira*, Ljetopis JAZU 61 (1954), 281.

⁵ М. С. Милојевић, *Путонис дела праве старе Србије* III, Београд 1872, 150; П. Костић, *Поменик манастира Св. Тројице код Призрена*, Споменик СКА XLIX 1910, 31 (помиње само Радивоа а не и село).

⁶ И. С. Јастребов. *Стара Србија и Албанија*, Споменик СКА XLI, Београд 1904, 61.

Сл. 1. Карта Призрена и околине са Призренским подгором

Fig. 1. Carte géographique de Prizren et de ses environs, avec le Podgor de Prizren

историчар, наводи да је у Пењанима 1890. године било 30 мухамеданских кућа, а у Раштанима шест српских и 19 муслиманских кућа.⁷ У братству Будисављевића из Горње Крајине у Босни и Хрватској сачувано је предање да су три стотине година после боја на Косову њихови преци дошли из предела око Призрена и населили се у село у Крбави које су назвали по завичају Пењани.⁸

На подручју Пењана у јужном делу села налазе се остаци цркве Богородичиног Ваведења, а остаци црквишта непознатог светитеља у њивама Русолаза, док је 2 km јужио од села и пењина изнад села са извором студенцем испод ње.

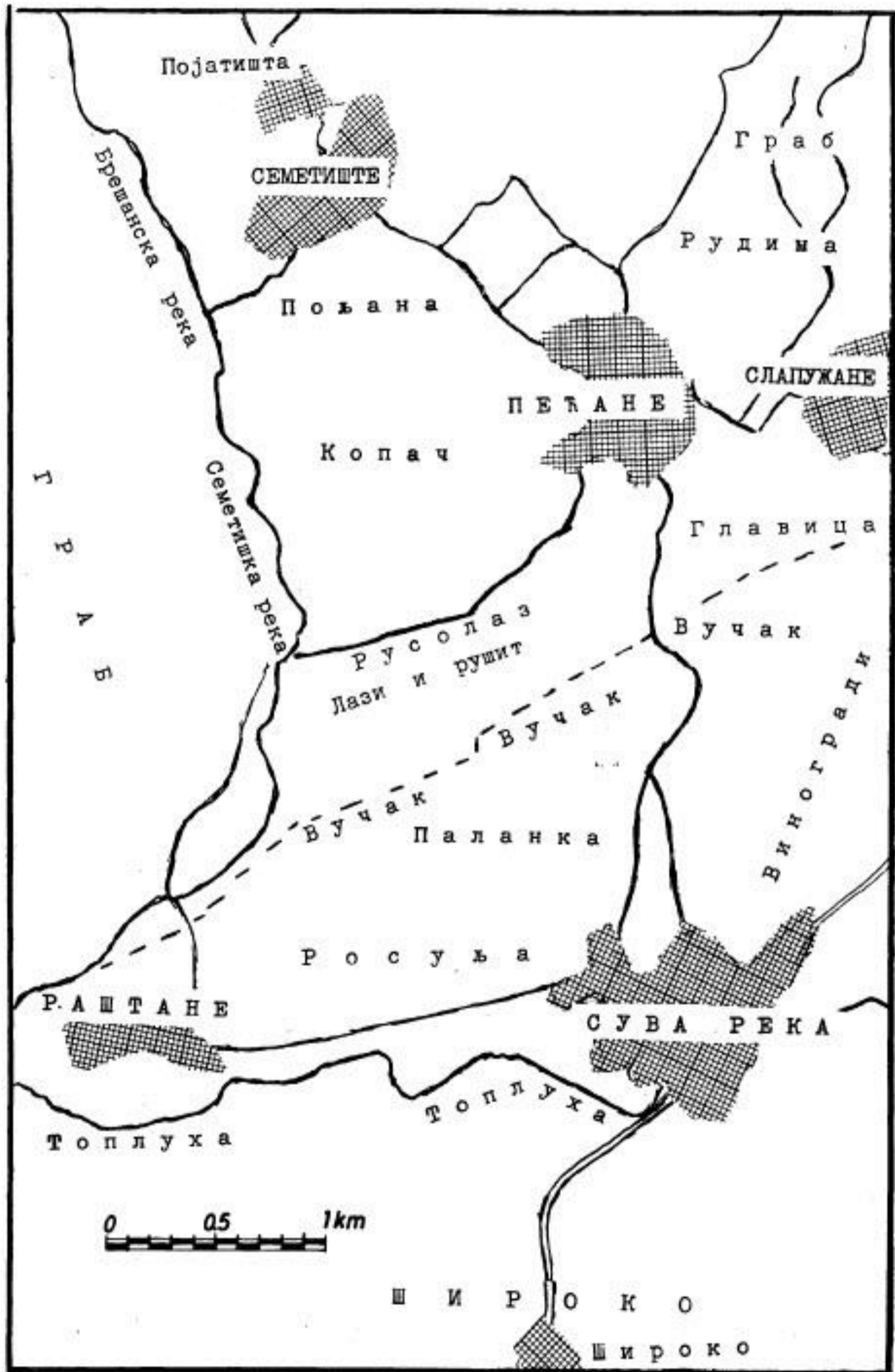
Остаци цркве Ваведења Богородице налазе се у средишту села, на раскршћу више воденице на простору површине од око 200 m² (20x10 m) који је представљао порту и ишчезло српско гробље и био са свих страна опасан оградним зидовима. Сада тај простор омеђавају с источне стране кућа и двориште Реџепа Суље Груљаја, са јужне стране сеоски пут а са запада и севера кућа и двориште Незира Велије Шаља.

До средине XIX века црква је била добрим делом сачувана. Руски историчар и конзул

у Призрену И. С. Јастребов обишао је 1870. године овај споменик и у писму Панти Срећковићу, професору и академику из Београда, 4. октобра 1873. године саопштио: „Зидине црквене стоју неразваљене, само кубета и кров пали су. Близу цркве, која се налази на сред тога села, има старо гробље. Плоче на гробовима зарасле су травом и заваљене камењем и земљом тако да нисам могао наићи бар на једну плочу са надписом да прочитам. Што се тиче надписа који сад овде додајем налази се на камену над црквеним вратима водећим у цркву 'вѣрныхъ'. Ликови светаца (на јужној страни) цркве још се мало виде, ал на сјеверној од кише и снега са свим су пропали, те им нема ни трага. У препрати или трпези на исти начин ликови светих нису очувани. Али поменути надпис није изрезан на камену, него само исписан црвеним и

⁷ С. Гопчевић, *Стара Србија и Македонија*, Београд 1890 (статистички подаци на крају књиге).

⁸ Т. Ћирић, *Једно породично предање из Горње Крајине*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 15, Београд 1935, 118—119, 123.

Сл. 2. Топографска карта Пећана и околине

Fig. 2. Carte topographique de Pečani et de ses environs

Сл. 3. Остаци Богородичине цркве пре откопавања (снимак из 1964. г.)

Fig. 3. Vestiges de l'église de la Vierge avant les fouilles archéologiques (photo de 1964)

црним мастилом или бојом."⁹ Скраћенију верзију ових података, прикупљених 1870. године, како сам каже, Јастребов је изнео и касније у свом познатом делу *Стара Србија и Албанија*.¹⁰

Натпис над вратима цркве у Пећанима, према И. С. Јастребову,¹¹ гласи:

СЪТВОРИ ЖЕ СЕ И ПОПИСА СЕ. СЪИ СВЕТИ БО-
СТВЕНИ ХРАМЪ ПРЕСВЕТИМЪ ВЛАДИЧИЦИ НАШЕМЪ
ГОРОДИЦИ ПРИСНОДѢВИ МАРИ ВОВЕДЕННЕ ВЪ ХРА-
ВО ДНИ БЛАГОЧЕСТИВАГО И ХРИСТОЛЮБИВАГО
ПРЕВИСОКАГО И СЕГОРОДНАГО ГОСПОДИНА
СРБЪСКИМЪ ЗЕМЛЪИ И ПОМОРОЮ ДЕСПОТА ГЮРА
ДЕСПОТИЦИ ЕРИНИ И СИНОВИХЪ ГОСПОДИНА ГО-
ГОУРА И СТЕФЪНА И ДЕСПОТА ЛАЗАРА И ДЕС-

Није јасно зашто је Љ. Стојановић овај натпис, иначе преузет од Јастребова, сложио савременим ћирилским писменима уз извесне русизме кад су га сви остали дали у старословенском слогу¹² и када се половином XV века у Србији свакако тако није писало. О томе сведочи и ктиторски натпис „раба божјег Томаша сина хумског кнеза Ђурђа" из 1427. године настао приближно истих година када и овај у Пећанима, а који је недавно откривен са честале цркве Благовештења у месту Мачинци код Ораховца у Метохији удаљеном неколико километара западно од Пећана.¹³

Занимљиво је казивање Реџепа Суље Груљаја, који живи источно од црквишта, изречено аутору овог текста маја 1962. године, по коме је Реџепу његов стогодишњи отац (умро 1955. године) причао да је црква била опасана са свих страна оградним зидовима са улазним вратима на западној и јужној страни. Његов отац му је испричао како је упамтио време када су зидови цркве били очувани

„до тавана", тј. крова. Ови подаци се сасвим поклапају са наводима Јастребова.

Но, у новије време, до 1962. године, црква и старо гробље су били савњени са земљом а њихови остаци служили као мајдан за вађење обрађеног камена за зидање сеоских стамбених и економских зграда и насипање и калдрмисање дворишта.¹⁴ Штавише, сеоски одборници, месне власти и челници месне организације Социјалистичког савеза хтели су да на црквишту подигну зграду за друштвене просторије и састанке. Уз много напора и интервенције суда, виших органа власти, као и уз помоћ милиције на лицу места (сл. 12), тадашњи Покрајински завод за заштиту споменика културе Косова и Метохије успео је да осујети спровођење намераваних радњи. Тада је донето и решење о правној заштити споменика и у току наредних година — 1966. и 1967. Завод је обезбедио средства и предузео неопходне конзерваторске радове. У току тих радова откопани су остаци зидова цркве који достижу висину од 70 до 100 cm и остаци дворишних оградних зидова са улазом на јужној страни (сл. 8). Улазна врата на западној страни нису била откопана јер је у близини била кућа.

Црква је једнобродна грађевина са накнадно дозиданом припратом и полукружном апсидом. Улаз у припрату био је са јужне стране (сл. 7). До југоисточног угла са спољашње стране апсиде откопана је озидана гробница покривена каменим плочама која није отворана јер је наступила касна јесен, па је то остављено за наредну летњу радну сезону, но више никада није урађено. Занимљиво је да се сва гробница није учавала на површини на почетку конзерваторских радова.¹⁵ У поду цркве у југоисточном и североисточном углу наоса установљена су места на којима су

Сл. 4. Остаци Богородичине цркве у току откопавања 1967. г.

Fig. 4. Vestiges de l'église de la Vierge au cours des travaux de fouilles de 1967

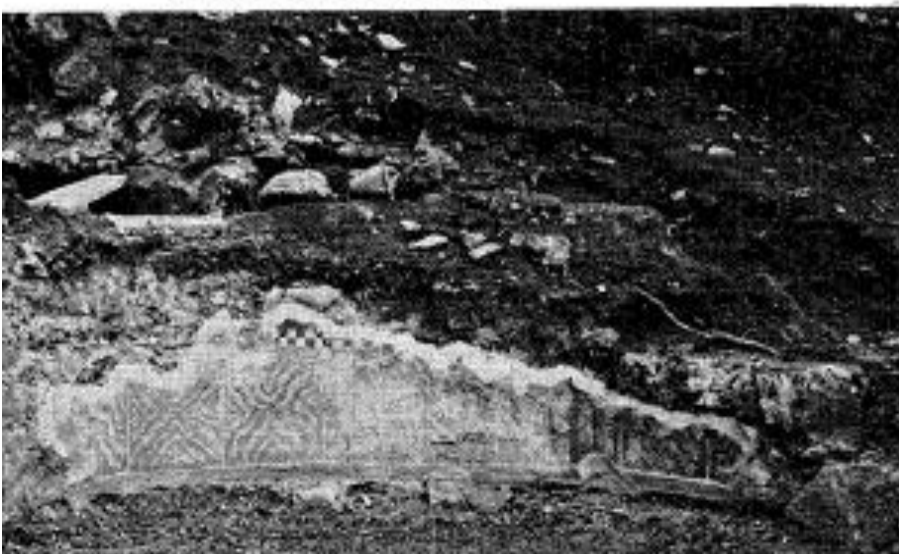

Сл. 5. Изглед цркве после конзервације 1967. г.

Fig. 5. Église de la Vierge après la restauration de 1967

Сл. 6. Остаци фресака у апсиди цркве, 1967. г.

Fig. 6. Vestiges des fresques dans l'abside de l'église (photo de 1967)

постојали гробови, али без икаквих налаза. Тај део простора у поду цркве није био поплочан каменим плочама као што је била поплочана читава црква. Напомињемо да је М. С. Милојевић у свом *Путопису* писао да у цркви постоји гроб на коме је „поклопница“ са натписом:

”† син гробъ деспота Стефана сина деспота
Гъѡрѓа Бранковика...”¹⁶

То је оповргао Јастребов који је као конзул могао мирно и уз турско обезбеђење да прегледа цркву и опише све што је нашао и што га је занимало. Задржаћемо се на још једном виђењу М. С. Милојевића који каже да „насред села стоји целокупна од тесаног мрамора црква, само што јој је небо препукло, јер су јој олово са крова скинули Турци, па ове данашње потурице док беху православни пре 82 године, препокривали су је каменом”.¹⁷ Ово је идентично напред наведеним мислима Јастребова: „зидине црквене стоју неразваљене, само кубета и кров пали су”.

Да је пећанска црква била једна од најбоље грађених сеоских цркава тога доба говоре не само Јастребовљеве речи (чак је и кубе има-

⁹ И. С. Јастребов, *Податци за историју цркве у Старој рбији*, Гласник Српског ученог друштва 40, 1874, 185—186.

¹⁰ *Споменик СКА* 41, 1904, 64.

¹¹ *Гласник СУД* 40, 1874, 186.

¹² Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи* I 299; М. С. Милојевић, *Путописи* III 158; В. Трпић, М. С. Милојевић у *Призрену и околини*, Београд 1888, 29—30.

¹³ Г. Томовић, *Пронађен значајан ћирилични натпис из 15 века*, *Политика* 28. IV 1988, 11; Иста, *Ктиторски натпис са Мачинске цркве Благовештења*, *Косовски зборник САНУ* I 1988 (у штампи).

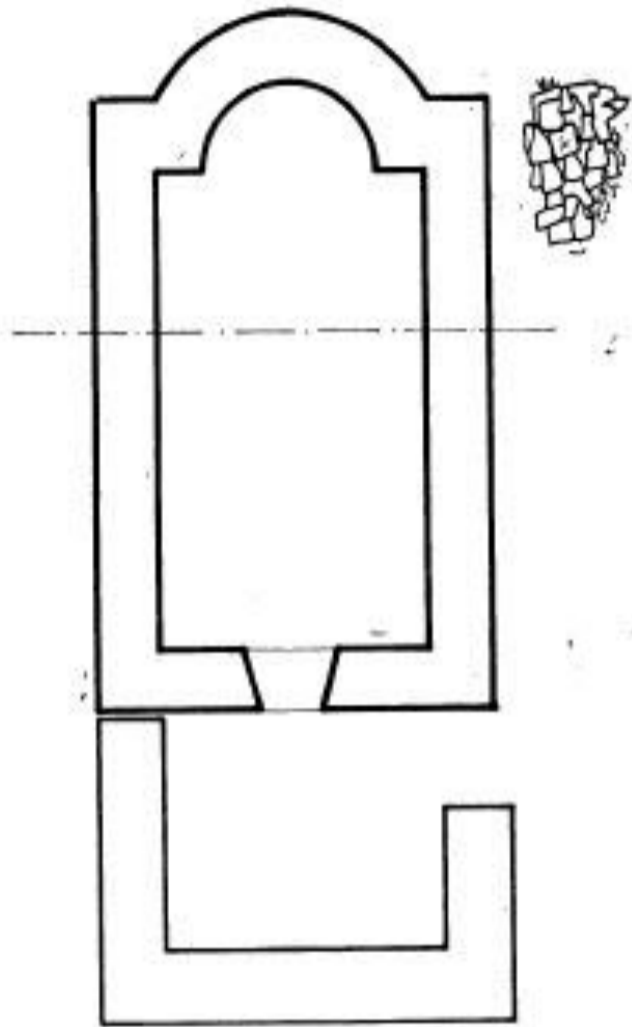
¹⁴ Тако су у двориштима Садик Мемета Фетаја и његовог наследника Зумбера и брата му Јакупа дрвени кошеви подигнути на темељима од тесаника са цркве. На Јакуповој кући и са улице се види неколико узиданих тесаника са цркве. Није наодмет поменути да су за време окупације обојица били сарадници окупатора. У дворишту куће Јусуфа Абдуле Фетаја готово цела плевна озидана је тесаником и каменом са цркве. У приземљу његове куће четири почетна степеника са платоом су од монолитних или поломљених тесаника пореклом са цркве. О томе како су чланови породица Јусуфа и браће Краснићи раскопавали гробове и односили камен и шут са цркве за калдрмисање и насипање „авлије“ (сл. 12) причао је 1964. године пред судијом, милиционером и аутором овог текста други стогодишњак из села, Салих Тахири, осуђујући та недела као грех и скрнављење светиња „вакафа“. Свакако да је тада заувек уништено доста материјала а можда и делови фресака и натписа о којима је Јастребов пре стотину и више година писао.

¹⁵ То тврди и стари Јакуп Пећанин у изјави конзерватору А. Гргурију чија је службена забелешка у архиви Покрајинског завода за заштиту споменика културе.

¹⁶ М. С. Милојевић, *Путопис* III 158.

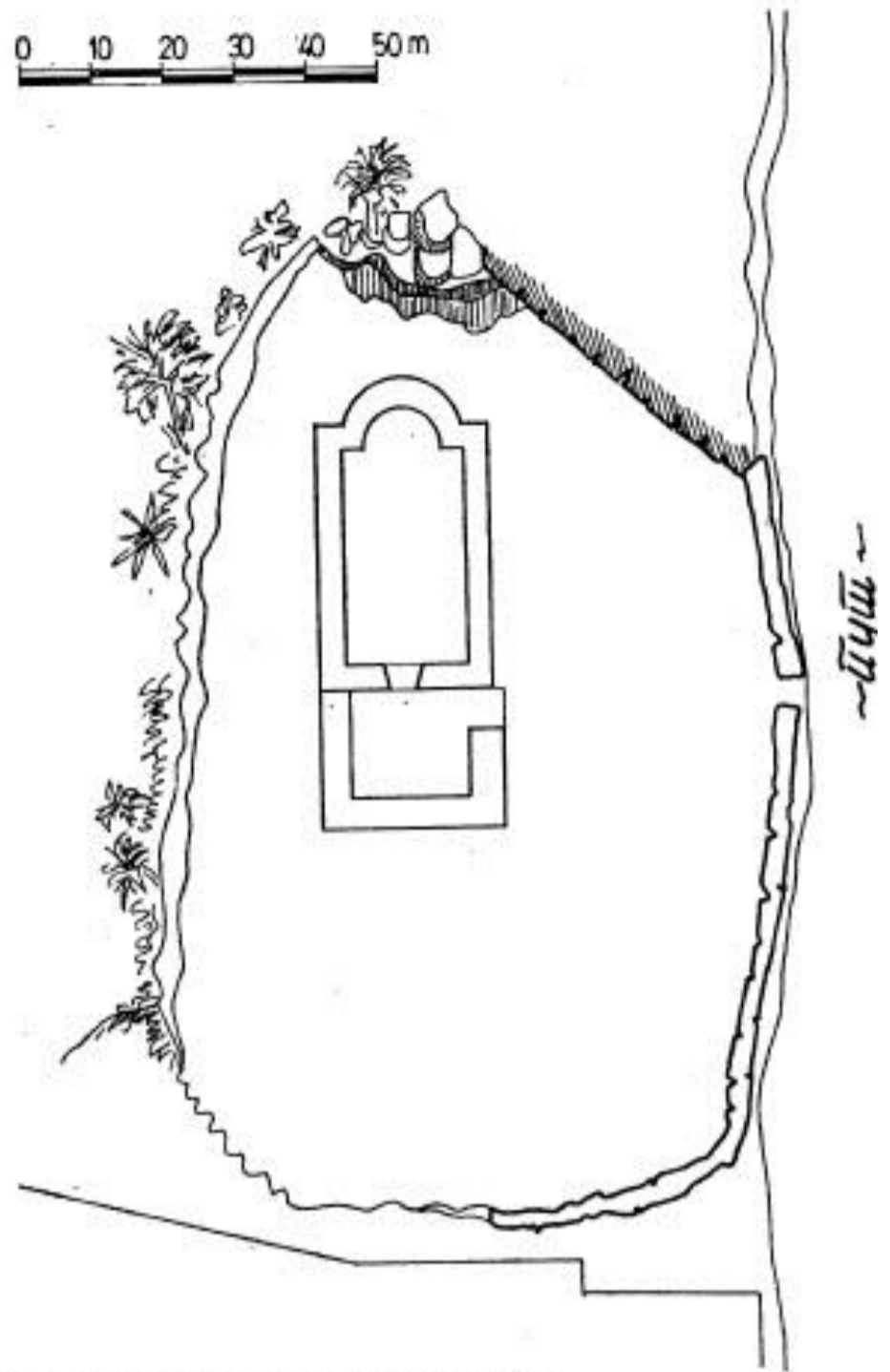
¹⁷ *Исто*.

0 2 4 6 8 10 m

Сл. 7. Основа цркве у Пећанима, 1:100
 Fig. 7. Plan de l'église de Petchani, échelle d'1 à 100

0 10 20 30 40 50 m

Сл. 8. Скица дворишта и цркве 1:200
 Fig. 8. Esquisse de la cour et de l'église, échelle d'1 à 200

Сл. 9. Двојни прозор на спрату шиптарске куће у селу (снимак 1966. г.)
 Fig. 9. Fenêtre bilobée à l'étage d'une maison skipétare dans le village de Petchani (photo de 1966)

Сл. 10. Тесаници са цркве узидани у помоћне зграде у селу
 Fig. 10. Pierres taillées de l'église, encastrées dans les murs des communs, dans le village de Petchani

Сл. 11. Камени блокови са црквине уграђени у приватне зграде у селу

Fig. 11. Blocs de pierre provenant de l'enceinte de l'église et encastrés dans les bâtiments des particuliers, dans le village de Pétchani

Сл. 12. Двориште приватне зграде браће Краснићија калдрмисано и насуто шугом са цркве. На снимку из 1964. године објашњавање са власницима у присуству одборника и милиционара

Fig. 12. La cour autour de la maison des frères Kasniqi pavée de matériaux provenant de l'église en ruine. Explication avec les propriétaires en présence des conseillers municipaux et de la milice

ла!?) и наводи М. С. Милојевића, него и тесаници, истина не „од мрамора“ како тврди М. С. Милојевић — него од пешчара и сиге које су развукли и узидали у своје зграде сељани (сл. 10, 11). Најречитије о томе говори солидно клесани украшени двојни прозор највероватније скинут са јужне или северне фасаде цркве и узидан на спрат сеоске шиптарске куле житеља Бахтије Хоџе (сл. 9). Као што се види на фотографији, прозор је у доњем делу имао заједничко постоље и средњи стубић за оба отвора, а у горњем делу посебно клесане па потом спојене полукружне делове украшене клесаним первазима у виду уврћеног ужета, праволинијских, полукружних и геометријских шара (сл. 9). На жалост, покушаји тадашњег управника Покрајинског завода за заштиту споменика културе да се 1967. године власник приволи да прозор прода или замени новим прозором нису уродили плодом, а по његовом одласку нови управници нису ништа предузимали. Тако је власник коначно 1976. године приликом зидања нове куће срушио стару а „prozor је пао и поломио се тако да је он остатке истог као грађевински камен убетонирао у темеље нове куће... а од поменутог прозора остала су само два камена са доњег дела који се виде на поменутом зиду”.¹⁸ Цркву је занимљиво описао и седамдесетогодишњи Јакуп Пећанин конзерватору А. Гргурију, помињући изглед улазних врата из припрате у наос, с архиволтом и бочним тесаним полукружним стубићима и правилним тесаницима на луку и зидовима (сл. 14).

Црква је била живописана, о чему сведочи И. С. Јастребов који је пре 120 година записао да се „ликови светаца на јужној страни цркве још [се] мало виде”, док на северној страни, у припрати и олтару „нису очувани”. Приликом извођења заштитних радова на остацима цркве 1967. године откривени су у конхи апсиде остаци фресака у доњој зони у укупној површини од преко четири квадратна метра. Живопис је потом скинут и после конзерваторског третмана постављен на дрвени рам и коначно пренесен у Галерију фресака у Београду где је на изложби „Моравско сликарство” био представљен као један од оригиналних фрагмената српског сликарства XV века.¹⁹ На остацима фресака су у квадратним пољима, оивиченим белим линијама, сликани једноставни орнаменти у виду валовитих линија беле, црвенкасте и сиве боје које се из центра расипају као сунчеви зраци према угловима и ивицама поља. Испод ових четвртастих поља је исликана једнобојна сива трака а изнад бордура у виду шаховских квадрата црвене и беле боје. Сlike су солидно израђене у „ал фреско” техници. Очуване сликане површине су нешто светлијег и нежнијег тона, што може бити и резултат дуготрајног и неповољног утицаја сталних метеоролошких промена (сл. 6). Јасно је да се на основу ових

Сл. 13. Пећина изнад села

Fig 13. Caverne dominant le village

остатака не може доносити суд о квалитету несталих фресака у другим деловима цркве, али се, ипак, може закључити да су ови остаци сликарскотехнолошки солидно рађени у складно употребљеним нијансама само две или три боје.

У долини Пећанске (Семетишке) реке, 2 km јужно од села Пећане, у подножју северних падина брега Русолаза,²⁰ на њиви званој Црквиште и платоу удаљеном 80 m од северне ивице брега налазе се остаци темеља црквице непознатог светитеља са траговима малтера, опека и плоча. Године 1964. то је била гомила камења на простору овалног облика дужине и ширине 3—4 m коју је тадашњи власник Шиптар поштовао и није хтео да разори и рашчисти иако му се налази усред њиве.

Изнад села на северозападној страни је невелика пећина (сл. 13) у којој местимично има трагова белог малтера али се не би могло тврдити да је била осликана фрескама. Могуће је да је првобитна пећина проширивана вађењем камена сиге за разне сврхе. Испод пећине је природни извор — чесма чија је вода печеним земљаним цевима била доведена и до цркве Ваведења где је приликом извођења конзерваторских радова пронађено неколико комада таквих цеви. Могуће је да је овај извор некадашњи међашњи „Студен'ц Воин” из Душанове повеље издате манастиру Св. Арханђела 1348. године.

*

На основу изнетих запажања могло би се доћи до следећих закључака:

Од цркве Ваведења Богородице коју је саградио 1451/52. године непознати властелин до наших дана сачувани су само остаци темеља, делови оградних зидова порте и фрагмент живописа најниже зоне у апсиди цркве.

Поуздано се у науци зна само за натпис који се налазио изнад улазних врата из припрате у цркву, а који је саопштио и за науку спасао И. С. Јастребов. Он је октобра 1870. године цркву затекао „неразваљену, само кубета и кров пали су“. Приликом извођења конзерваторских радова нису нађени остаци грађевинског материјала који би указивали на постојање кубета, у првом реду зато што је сав иоле употребљивији материјал са цркве разнесен за градњу кућа по селу. Остали поуздани подаци су: откопани темељи цркве, припрата, оградни зид и фрагменти фресака. Зидана гробница уз југоисточни угао апсиде споља археолошки није испитана 1967. године, а у међувремену је потпуно разорена.

Податке М. С. Милојевића да је у цркви била надгробна плоча са натписом о гробу деспота Стефана, сина деспота Ђурђа Бран-

ковића, оспорио је одмах И. С. Јастребов. Но, при извођењу конзерваторских радова установљена су празна места северно и јужно до иконостаса где су могле бити две гробнице.

За сада и даље остаје неутврђено ко је у време деспота Ђурђа, деспотице Јерине и њихових синова „господина Гргура, Стефана и деспота Лазара и деспотице Јелене“ могао бити ктитор овог храма.

Изнесени подаци о садашњем стању српских споменика у селу Пећане које је у току последњих стотину и више година потпуно поарбанашено, остаће за науку једини поуздани докази о некадашњем његовом српском живљу.

¹⁸ Из извештаја Музеја Косова у архиви Републичког завода за заштиту споменика културе Србије бр. 0102—201/1, 1984.

¹⁹ В. Ј. Ђурић, *Зидно сликарство Моравске школе, Моравско сликарство*, издање Галерије фресака, Београд 1968, 27 и 69.

²⁰ На карти ВГИ ЈНА 1:25.000, 1979. стоји: Lazi Rušit / rrush — на albanskom: grožđe, *Albansko-srpskohrvatski rečnik*, Priština 1981, 838. Можда је то Утолов лаз из светоарханђелске повеље цара Душана 1348. године; Гласник XV 277.

Vestiges de l'église dédiée à la Présentation de la Vierge au Temple dans le village de Pétchani, près de Souva Reka

MILAN IVANOVIĆ

L'auteur fournit des données, suivies d'illustrations, sur les vestiges de l'église dédiée à la Présentation de la Vierge au Temple et située dans le village de Pétchani, à trois kilomètres de Souva Reka, dans les environs de Prizren. Le village de Pétchani fut mentionné pour la première fois dans une charte que l'empereur Douchan octroya lors de la construction des SaintsArchanges, sa fondation et mausolée, située à proximité de la ville de Prizren. Un historien russe qui, en sa qualité de consul, séjourna à Prizren, Scutari, Ianina et Salonique, visita en 1870 le village de Pétchani et y trouva les murs de l'église conservés jusqu'à la corniche du toit, mais la voûte trouée et la coupole effondrée; il communiqua à la science le contenu de l'inscription qu'il avait découverte audessus de l'entrée menant du narthex au naos de l'église. On pouvait y lire qu'un noble serbe, resté anonyme, avait fait construire cette église et qu'il l'avait dédiée à la Présentation de la Vierge au Temple, à l'époque du despote Georges Branković, de l'épouse de celui-ci, la despotine Jérina, de leurs fils et fille, seigneurs Grégoire et Etienne, ainsi que du despote Lazare et de la despotine Hélène, en 1451/52.

Avant 1964, les décombres de l'église étaient utilisés par la population albanaise des alentours

comme matériaux de construction. C'est en l'année en question que — à la suite d'un procès et par des actes juridiques — les vestiges de l'église furent protégés par la loi, ayant été classée monument historique et culturel. Lors des fouilles archéologiques, effectuées par la suite, en vue de sa restauration et de sa conservation, a été mis au jour un fragment de fresque qui décorait la zone inférieure et dont la superficie était d'environ quatre mètres carrés; il a été enlevé et, après avoir été restauré, il a été transporté à Belgrade et déposé à la Galerie des fresques.

Sur le territoire du village, à l'endroit appelé Russolaz, il existe des vestiges d'une autre église et une caverne de dimensions peu importantes, sous laquelle de trouve une source d'eau. Au Moyen âge cette eau était conduite par des tuyaux en terre cuite jusqu'à la cour de l'église où des fragments de cet aqueduc ont été découverts.

Le nom du village de Pétchani vient des mots protoslaves *peć* (poêle) et *pećina* (caverne) qui se sont maintenus dans toutes les langues slaves, y compris celles des pays baltes, ainsi que dans le roumain et le hongrois.